

บทวิเคราะห์ Agri-food Diplomacy ระหว่างจีน-สหรัฐฯ สงครามภาษีกับยุทธศาสตร์สินค้าเกษตรในเวทีเจรจาระดับโลก

การค้าเกษตรในฐานะเครื่องต่อรองเชิงยุทธศาสตร์

ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างจีนและสหรัฐฯ ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาไม่เพียงแสดงให้เห็นถึงความเปราะบางของระบบการค้าเสรี แต่ยังเผยให้เห็นถึงบทบาทที่สินค้าเกษตร โดยเฉพาะ “อาหาร” กลายเป็นกลไกในการต่อรองทางการทูตอย่างเด่นชัด ปรากฏการณ์นี้ปรากฏอีกครั้งในช่วงกลางปี 2568 เมื่อตลาดโลกจับตาแผนการขึ้นภาษีสินค้านำเข้ารอบใหม่ของอดีตประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ โดยจีนกลับกลายเป็น “ข้อยกเว้น” หนึ่งเดียว ขณะที่สหรัฐฯ เกือบใช้มาตรการภาษีกับประเทศคู่ค้าแทบทั้งหมด

อย่างไรก็ดี จีนไม่ได้อยู่เฉย แต่ตอบโต้เชิงนโยบายด้วยการระงับการยื่นคำขอยกเว้นภาษีนำเข้าสินค้าเกษตรจากสหรัฐฯ เป็นเวลา 45 วัน (1 สิงหาคม - 14 กันยายน 2568) ซึ่งส่งผลโดยตรงต่ออุตสาหกรรมเกษตรของสหรัฐฯ ที่พึ่งพาตลาดจีนอย่างมาก

สหรัฐฯ ขึ้นภาษีทั่วโลก จีนรอด แต่ไม่เจียบ

ในวันที่ 1 สิงหาคม 2568 สหรัฐฯ ประกาศบังคับใช้มาตรการภาษีรอบใหม่ ตามแผน “Economic Sovereignty” ของทรัมป์ โดยตั้งเป้าใช้กับประเทศเกือบทุกกลุ่ม รวมถึงอินเดีย บราซิล เม็กซิโก แคนาดา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และออสเตรเลีย แต่จีนกลับได้รับ “การยืดเวลาชั่วคราว” จากการเจรจาระดับทวิภาคีที่จัดขึ้น ณ กรุงสตอกโฮล์ม ซึ่งต่อเนื่องจากข้อตกลงที่จีน-สหรัฐฯ ลงนามไว้เมื่อพฤษภาคม 2568 ที่เจนีวา โดยตกลงที่จะชะลอการขึ้นภาษีเพิ่มเติม 24% เป็นเวลา 90 วัน และคงอัตราภาษีพื้นฐานไว้ที่ 10%

อย่างไรก็ตาม เพียงไม่กี่วันก่อนหน้าการขึ้นภาษี จีนกลับประกาศระงับการยื่นขอยกเว้นภาษีนำเข้าสินค้าเกษตรจากสหรัฐฯ โดยไม่ได้ออกเป็นประกาศจากภาครัฐ แต่เป็นการแสดงข้อความผ่านระบบเว็บไซต์กระทรวงการคลัง ซึ่งผู้นำเข้าที่พยายามยื่นคำขอพบข้อความว่า: “ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2568 เป็นต้นไป หมดภาษีนำเข้าสินค้านี้จะไม่รับคำขอใหม่ โดยการยกเว้นที่ได้รับอนุมัติแล้วจะหมดอายุในวันที่ 14 กันยายน”

รายการสินค้าที่ได้รับผลกระทบ: จัดการฐานเสี่ยงของทรัมป์อย่างแม่นยำ

รายการสินค้าที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการของจีนมีมากกว่า 150 รายการ ครอบคลุม:

- เนื้อสัตว์: เนื้อวัว (Tax rate ปรับจาก 32 - 45% เป็น 62 - 70%)
- เนื้อหมูและไก่: ปรับจาก 35% เป็นมากกว่า 50%
- ธัญพืช เมล็ดพืช น้ำมัน และพืชตระกูลถั่ว
- ผลไม้: แอปเปิล, เชอร์รี่, ส้ม, บลูเบอร์รี่, อะโวคาโด, พลัม, องุ่น, ลูกแพร์, ลูกพีช, สตรอว์เบอร์รี่
- ถั่วเปลือกแข็ง: พีแคน, อัลมอนด์, วอลนัต, พิสตาชิโอ, แมคคาเดเมีย, เฮเซลนัต

สินค้าทั้งหมดนี้ล้วนเป็นผลิตภัณฑ์สำคัญที่ส่งออกจากรัฐเกษตรกรรมในสหรัฐฯ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นฐานเสียงของพรรคริพับลิกัน การที่จีนเลือกขึ้นภาษีกลุ่มสินค้านี้ จึงถูกตีความว่าเป็นการกดดัน “การเมืองภายใน” ของทรัมป์โดยตรง

การวางกลยุทธ์ของจีน: นโยบายเชิงรับที่มีเป้าหมายเชิงรุก

จีนไม่ได้เพียงเลือกใช้ภาษีสินค้าเกษตรเป็นเครื่องมือต่อรอง แต่ยังเตรียมตัวไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ:

- ลดสัดส่วนการนำเข้าสินค้าเกษตรจากสหรัฐฯ จาก 30% เหลือ 20% กระจายแหล่งนำเข้าหลักไปยังประเทศผู้ส่งออกอื่น เช่น บราซิล ออสเตรเลีย อาร์เจนตินา และอาเซียน

- ยกกระดับข้อตกลงด้าน SPS (Sanitary and Phytosanitary standards) ให้เข้มงวดขึ้นกับคู่ค้าทั่วโลก เพื่อสร้างมาตรฐานการนำเข้าใหม่ โดยเฉพาะประเทศในเอเชียและอเมริกาใต้
- เร่งพัฒนา Hainan Free Trade Port เพื่อเป็นกลไกเขตเศรษฐกิจกีดกันจากการค้าและสร้างทางเลือกใหม่ให้กับการค้าผลิตภัณฑ์เกษตรนำเข้าจากภายนอก โดยเฉพาะหลังการปิดด่านภาษีในวันที่ 18 ธันวาคม 2568 ซึ่งจะเปิดช่องให้สินค้านำเข้า “ปลอดภาษี” หากมีการแปรรูปหรือเพิ่มมูลค่าภายในเกาะไห่หนาน เกิน 30% ก่อนนำเข้าสู่ตลาดจีนแผ่นดินใหญ่

บทสรุป Agri-food Diplomacy ในฐานะเครื่องมือต่อรองที่แม่นยำ

กรณีจีน-สหรัฐฯ ปี 2568 ไม่ใช่เพียงสงครามการค้าแบบดื้อดึง แต่มันคือ “Agri-food Diplomacy” การใช้สินค้าการเกษตรเป็นกลไกเจรจาทางเศรษฐกิจและการเมืองระดับมหภาค ชี้ให้เห็นว่า:

- จีนสามารถใช้สินค้าเกษตร (เช่น เนื้อสัตว์ ถั่ว) เป็น “เครื่องมือต่อรองทางการทูต” ได้อย่างแม่นยำเพื่อเพิ่มพลังต่อรองโดยตรง โดยไม่ต้องใช้มาตรการตอบโต้รุนแรงที่ตรงไปตรงมา
- การวางนโยบายตอบโต้เชิงจิ้งหะ และการใช้สินค้าประเภทบางอย่าง “อาหาร” เป็นเครื่องมือช่วยเพิ่มอำนาจการต่อรองระยะยาวโดยไม่กระทบเสถียรภาพภายในประเทศ และแม้รัฐบาลสหรัฐฯ จะเปลี่ยนไปแต่ละยุคสมัย
- สิ่งที่เกิดขึ้นในปี 2568 จึงไม่ใช่แค่สงครามการค้าทั่วไป แต่คือ “สงครามการทูตเชิงอาหาร” (Agri-food Diplomacy) ที่แต่ละฝ่ายใช้เพื่อยืดเกมส์ หรือตัดแต้มอีกฝ่ายบนกระดานการเมืองระหว่างประเทศ คือจีนกำหนดเงื่อนไขการค้าร่วมกับสหรัฐฯ โดยตัวเองไม่ได้อยู่ในฐานะผู้บังคับใช้มาตรการโดยตรง

แปลและเรียบเรียงโดย สปช.ปักกิ่ง

แหล่งที่มา

1. Beijing Daily. (2025, July 9). 调查 / 足不出户“云认养”？有人收获满满，有人掉进陷阱. <https://bjrb.bjd.com.cn/>
2. China Fruit Observer. (2025, July 30). 海关总署：中国新鲜柚子正式获准出口新西兰！ <https://www.guoshu123.com/>
3. Fruit Observer. (2025, July 30). 中国暂停美国农产品关税豁免申请！涵盖水果坚果谷物等 <https://www.guoshu123.com/>
4. Guangzhou Customs. (2025, April 28). 海关总署关于进口柬埔寨榴莲植物检疫要求的公告（公告〔2025〕76号）. General Administration of Customs of China. <http://www.customs.gov.cn/>
5. MOFCOM. (2025). China Agricultural Import Statistics 2020–2025. Ministry of Commerce of the People’s Republic of China. <http://english.mofcom.gov.cn/>
6. Xinhua News. (2025, July 18). 柬埔寨首批出口中国鲜食榴莲启运深圳. China News Service. <https://www.chinanews.com/>

Visit Now:
WWW.OPSMOAC.GO.TH/BEIJING , WWW.FACEBOOK.COM/MOAC.BEIJING

Office of Agricultural Affairs Royal Thai Embassy, Beijing